
Foredraget: Hofnarren i organisationer - licence to criticize!

Til kirkehøjskoledagene på Salling Ungdomsskole i Jebjerg, den 20. februar 2010. Inspireret af artiklen "Nutidens konsulent er hofnar". Trykt i DF-Revy, 25 årgang, nr. 2, marts 2002, pp. 25-28. DF-Revy udgives af Danmarks forskningsbiblioteksforening.

1) Ideen bag hofnarren

- a. Påstand: Humor og nar skaber udvikling. Alvorlighed, selvhøjtidelighed, personlig forfængelighed og kopiering skaber stagnation og fossilering,
- b. Netværk af konsulenter – hofnarren – HC Andersens Hus. Søren-Fup.
- c. "Nutidens konsulent er hofnar". Bibliotekerne og bibliotekarerne skal vågne op! Et katastrofalt foredrag på årsmødet for forskningsbibliotekarer i Kolding
- d. Hofnarren en professionel spøgefugl, knyttet til ældre tiders hoffer. Fandtes ved de tyske fyrstehoffer endnu i det 18. århundrede. Intelligent dværg, der bar særlig dragt. Narren talte frit overfor fyrsten.
- e. Vi har brug for magten – bygge en bro eller lærer folk noget.
- f. Den moderne hofnar er ikke ekspert, men en person der har vilje, mod og evne til at stille de rigtige spørgsmål til magten. En der fortæller historier og anvender humor. En der provokerer, men alligevel er ufarlig, for hofnarren er ikke ekspert!
- g. Hofnarren skal befinde sig nær magten – hvis det skal ændre noget.
- h. Gøre grin med magten for at undgå selvhøjtidelighed, "Groupthinking" og fossilering.
- i. Hofnar – Mogens Glistrup, Jacob Haugaard, Sømandsbossen Preben Møller Hansen
- j. Magten betaler for, at nogle siger imod og kommer med andre ideer, som ikke behøver at være gennemtænkte. Titel af ekstern konsulent, evaluator eller, udviklingsmedarbejder.
- k. Hofnarren skal ikke være magtens egen humor. Magtens vittigheder er per definition sjove og der grines!
- l. Lakmusprøven – kan man rundsende en 1. aprilsnar i organisationen?

2) Hofnarren i praksis

- a. Meget kritisk elev i folkeskolen og på gymnasiet. VS`er der mente at en værftsarbejder fik mere i løn – blev værftsarbejder – hold kæft!
- b. Et lærerseminarium – ung seminarieadjunkt. Gøre grin med det nationale og det der er gammeldags. Kampen for IT. Blev aldrig lektor!
- c. konsulent på Danmarks Biblioteksskole. Effektiviseringer, biblioteker uden bibliotekarer. "Får biblioteket samme skæbne som det lokale frysehus?" Min Chefen – tiden er ikke moden. Ikke bibliotekar – ikke ekspert, men generalist.
- d. Gymnasium på Fyn – ikke ekspert men generalist.
- e. En Social- og Sundhedsskole. Projekt- og udviklingsmedarbejder. Ledelsens fokus på læreres og elevers personlige kompetencer. "Personlige kompetencer i uddannelsessystemet" 2003. Brød sig ikke om den. Sundhedsprojektet - "Måsens paradis" i 2005 i Samvirke. Ikke "licence to kill", men "licence to criticize".
  - i. Laver grin med organisationsdiagrammer – Visitkortskrisen - bliver sundhedschef – forhallen – ingen siger noget andet end besøgende!
  - ii. Kollega på ledelsens parkeringspladser.
  - iii. Aprilsnar rundt på mail.
  - iv. Bliver fyret som evaluator. "Vi kan ikke holde til mere siger ledelsen". Må gerne forsætte i eget firma.
- f. Evaluere plejehjem ikke som ekspert men som generalist.
- g. Embedsmand i Kbh. Folk har lange akademiske uddannelser, særlig udvalgte med høje karakterer og tests. Klædt i sort. Et hierarki. Her vurderer (evaluerer, måler) Danmarks

uddannelsesinstitutioner. Det er Sandheden! Måden man sætter komma på er standardiseret. Alt er alvorligt – det giver troværdighed, ekspertise og magt. Ingen hofnar – for tæt på magten, for tæt på ministeren, for farligt! Er eksperter og rådgivere for systemet. Kronik i Information d. 7. juni 2007 ”Der skal evalueres ordentligt”. En aprilsnar er utænkelig.

- h. Sagsbehandler på et revaliderings- og siden jobcenter. Humoren er nødvendig for at overleve. Set humor på plejehjem – det er nødvendigt. Kronik i den 31. marts 2008 om ”Job- eller flopcentre?” Det her er faktisk alvor for nogle mennesker!
- i. Et stort privatkonsulentfirma – Ikke råd til kritik, anderledes tænkning og en hofnar. Her handlede det om bundlinjen og overlevelse som person og organisation. Hvad er din faktureringsgrad og hvor mange timer har du anvendt?
- j. Som Gymnasielærer – hofnarren i klassen. Langt fra magten. Selvhøjtideligheden vil få én ned med nakken. – Har I læst lektier – Ja, men I havde jo ikke noget for! Jeg har kun drukket 15 øl. Den anden lærer – han skal også køre hjem! Ingen ældre kollegaer før kl. 10 og efter kl. 14.00. Desværre er der karakterer.

3) Hofnarrens fremtid

- a. Det ser sort ud. Fokus på effektivitet, optimering, lean, målopfyldelse, målbare resultater, tests, evalueringer og globalisering. Tror på én, og kun en sandhed! En som kan måles og vejes. Ikke udvikling og dynamik, men stagnation, fossilering og kopiering. Medarbejdere bliver stresset og udbrændte. Livet bliver endimensionelt og er en stor elektronisk kalender.
- b. Lad os engang imellem at være en hofnar, der gør grin med magten og os selv. Løbe risikoen på trods af det kan være farligt. Sende en aprilsnar.
- c. Lad os prøve at genindføre hofnarrene. Ansættes som konsulenter og projektmedarbejdere der supplerer eksperterne og rådgiverne! Hofnarren må ikke være ekspert på området, da narren så vil have for mange kæpheste. Narren er generalist I gennem en periode besøger narren organisationen mere eller mindre uanmeldt. Narren stiller dumme spørgsmål. Lave sjov med morsomme ting. Deltager i møder, læser referater, sætter sig ind i strategier og handleplaner, bemærker de arkitektoniske og æstetiske omgivelser, kropssproget, påklædningen, kommunikationen og organisationens images. Narren tager billeder/videoklip. Interview suppleres med sokratisk dialog. Narren er ikke passiv observatør. Narren provokerer. Målet er at få magten til at reflektere og træde i karakter. Hvad er det egentlig den står for? Hvad mener den? Har den en identitet? Har den en historie? Spiller den en rolle? Gør den en forskel? Hvorfor er den her? Deltager den i en historie? Eller kan det hele bare være lige meget? Handler det kun om tilfældighed, tradition, magelighed, prestige og forbrug?
- d. Narrens fokus er på processer der opstår i forløbet. Naturligvis kan narrens arbejde afsluttes med en rapport, et skuespil eller en videofilm. Målet er ikke at hænge folk ud, men blot at få humoren og selverkendelsen frem. Hensigten er at organisationen kommer videre i arbejdet med at skabe identitet, mening og historie.
- e. Konklusion: Magten ønsker ikke at blive udfordret i dag – det er for farligt. Der er for meget konkurrence om magten – det var ikke tilfældet med fyrsten – derfor turde fyrsten lade sig udfordre!.

Peter Gorm Larsen

Cand Scient Ingenting fra Aarhus Universitet i 1992 og
Mester i subjektiv vurdering fra Syddansk Universitet 2006